

ФОНОГРАФІЧНІ ВАЛИКИ В АРХІВІ ФІЛАРЕТА КОЛЕССИ

У приватному архіві академіка Філарета Колесси (м. Львів) знаходиться колекція 58 фонографічних валиків, на яких зафіксовано репертуар кобзарів та лірників, записані в 1904-1910 роках як самим Ф. Колесою, так і Олександром Бородаєм, Опанасом Сластьоном, Лесею Українкою та Климентом Квіткою. Пропонований каталог цієї колекції містить відомості про авторів записів, виконавців, кількість збережених валиків, їхній стан тощо. Його попереджує невелика передмова, покликана допомогти зорієнтуватися у викладених матеріалах.

Ключові слова: приватний архів академіка Філарета Колесси, фонографічні валики, фонозаписи 1904 – 1910 років, кобзар, лірник, репертуар дум і пісень.

У приватному архіві академіка Філарета Колесси (м. Львів) зберігається колекція фонографічних валиків, записаних у 1904-1910 роках у рамках акції української інтелігенції на початку ХХ століття задля збереження традиційного кобзарства та лірництва. Одним із основних кінцевих завдань проекту мала була публікація репертуару видатних народних виконавців. Тож важливим етапним кроком до досягнення мети і стало документування на фонографічні валики їхнього співу й інструментальної гри.

Першими ініціаторами цього історичного починання виступили Гнат Хоткевич, Опанас Сластьон та Олександр Бородай, які, втім, справу так і не довели до краю [4]. Згодом ідею підхопили Леся Українка та Климент Квітка. За сприяння та матеріальної підтримки подружжя влітку 1908 року Філарет Колесса здійснив фольклористичну експедицію на Наддніпрянську Україну, записавши репертуар шести виконавців. У роботі йому допомагав О. Сластьон, який після повернення галицького фольклориста до Львова продовжив фонографування співу та гри кобзарів та лірників. До збору кобзарсько-лірницького репертуару долучилися також Леся Українка та Климент Квітка [3].

Записані в той час валики були передані Ф. Колессі для транскрибування та публікації зафіксованих на них творів, що вчений успішно здійснив дещо згодом [8; 9]. Сьогодні більша частина всієї тодішньої фонозбірки збереглася в архіві Ф. Колесси¹. Та незважаючи на всю свою унікальність і фактичний статус видат-

¹ Частина валиків із записаним у ті роки репертуаром кобзарів та лірників міститься також в архіві Львівського Інституту народознавства НАН України й архівних фондах Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Рильського [13].

ної культурно-історичної пам'ятки загальнонаціонального значення¹, вона понині все ще є недослідженою та мало знаною не тільки широкому загалу, але й фахівцям. Більше того, будучи досі зовсім ніяк незаінвентаризованою, вона залишатиметься проблематичною доти, поки не вдасться остаточно встановити її дійсний обсяг і зміст у минулому й тепер.

Відомо, що ще на початку шістдесятих років минулого століття в архіві знаходилося близько 70 валиків. Пізніше частина з них задля якнайширшої популяризації постаті академіка була передана до різних музеїв України.

Зокрема, 22 червня 1964 року в числі інших експонатів до Історичного музею (м. Львів) був відданий один фонографічний валик із записом Ф. Колесси думи „Про піхотинця” у виконанні Миколи Дубини [1]. Сьогодні у фондах цього музею знаходиться хіба коробка, в якій зберігався валик.

Подібна сумна доля спіткала і фоновалик (він розбитий), рекордований О. Сластьоном 1909 року від Михайла Кравченка та переданий до музею колишнього Львівського музично-педагогічного училища імені Філарета Колесси².

Ще чотири валики у доброму стані представляють дорожок фольклориста в діючих музейних експозиціях. Так, два валики, які записав О. Сластьон у 1909 та 1910 роках („Пісня про смерть козака” у виконанні Степана Пасюги та дума „Про сестру і брата” – Івана Кучеренка), виставлені у Музеї академіка Філарета Колесси у селі Ходовичі (Стрийського району Львівської області), один валик із записом Лесі Українки та Климентя Квітки гри на бандурі Гната Гончаренка експонується у Краєзнавчому музеї „Верховина” міста Стрия, ще один валик – „№ 4 [дума] ‘Про Олексія Поповича’ початок з акомпанементом на

¹ Фонографічна колекція Ф. Колесси має також велику практичну вартість, адже вона єдина дає можливість чути голоси народних співців 100-літньої давності, насолоджуючись „на живо”, пізнавати автентичне мистецтво українських рапсодів, що з відомих причин беззворотно пішло в небуття. Про яку кобзарську школу нині може йтися, якщо незамінний основоположний для неї дидактичний матеріал є для її вихованців абсолютно недоступним? Крім того, звукові оригінали дозволяють врешті зверифікувати транскрипції, здійснені вченим-етномузикологом, і спростувати чи підтвердити сумніви в їх достовірності, висловлені в музично-етнографічній літературі майже сорок літ тому.

² Сьогодні кафедра музичного мистецтва Львівського національного університету ім. Івана Франка.

бандури” у виконанні Г. Гончаренка – також записаний Лесею Українкою та К. Квіткою, 17 березня 1991 року був переданий Переяслав-Хмельницькому державному історико-культурному заповіднику¹ [2].

Наприкінці весни 1970 року 65 фонографічних валиків з архіву Ф. Колесси скопіював на магнітофонну стрічку Юрій Сливинський². Місцезнаходження деяких із переписаних тоді валиків сьогодні невідоме, зокрема, із фрагментами дум „Про Олексія Поповича” (валик № 1) у виконанні Петра Дрвченка та „Про піхотинця” (валик № 2) у виконанні Миколи Дубини. Усі магнітофонні та зроблені з них цифрові копії знаходяться нині в архіві Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнології Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка.

Сьогодні в архіві академіка Філарета Колесси зберігається 58 валиків³. Загалом усі вони у відносно доброму стані. Із них лише вісім тріснутих і вісім розбитих, окремі подряпані або ж надщерблені. Значна частина покрита пліснявою. Валики зберігаються у картонних коробках (футлярах циліндричної форми і кришках до них), на яких збирачі, а інколи і Ф. Колеса вже при нотуванні мелодій, наносили паспортні дані про записане. Ці відомості стали основним джерелом інформації для каталогу, оскільки з метою економії на сам валик нічого, окрім музики збирачі не фіксували. Значно допомогли ідентифікувати валики зазначені на їхніх футлярах номери сторінок двох основних публікацій мелодій дум (якщо вони були надруковані⁴) [8; 9], які старанно виписав Ю. Сливинський при копіюванні фонограм.

У пропонованому нижче каталозі валики згруповані насамперед за авторами фонозаписів в алфавітному порядку, тобто спочатку представлені записи Олександра Бородея, далі – Ф. Колесси й О. Сластьона, а наприкінці – Лесі Українки та К. Квітки.

¹ Сьогодні Національний історико-культурний заповідник „Переяслав” (м. Переяслав-Хмельницький Київської області).

² Розписка Ю. Сливинського, яку він написав Миколі Колесі про отримання від нього для копіювання фонограф та 66 валиків. Один валик не був скопійованим [5].

³ У архіві зберігається ще один валик, на якому, як засвідчує надпис на футлярі, схоплений спів самого Філарета Колесси.

⁴ Один не транскрибований Ф. Колесою валик із записаною О. Сластьоном думою „Про сестру і брата”, згодом розшифрував сам Ю. Сливинський [6, с. 67-68].

Сам каталог складається із семи рубрик (колонок).

Перша, крайня ліва колонка подає відомості про виконавців, від яких був зафіксований репертуар: їхнє ім'я, прізвище, дані про місце проживання, а також дату проведення сеансу. Тут же в дужках вписано позначені римськими цифрами персональні номери деяких музикантів, які їм присвоїв Ф. Колесса, очевидно, при опрацюванні фонозаписів.

У другій колонці („№”) вказана нумерація творів на валиках, проставлена авторами фонозаписів. Оскільки для фіксування однієї думи необхідно було інколи і декілька валиків, то нумерація, яку використовували Ф. Колесса й О. Сластьон складалася з двох арабських цифр (наприклад: „1.1; 1.2; 1.7.”), з яких перша означає порядковий номер записаної думи, друга – її фрагменту. Леся Українка та К. Квітка застосовували наскрізне нумерування усіх валиків, зазначаючи хіба назву думи та вказуючи на порядковість її частин словами: „початок”, „середина”, „продовження” або „кінець”. Зрідка вони вписували також і фрагменти словесного тексту, з якого починався і закінчувався запис. У колонці зазначено лише номер валика, вся інша додаткова інформація винесена у примітки. Якщо ж на валику було зафіксовано декілька творів, що траплялося при фонографуванні пісень або інструментальної музики, подружжя використовувало абеткову сигнатуру („П. а); б)...”).

Третя колонка каталогу – „Твір” – містить назви записаних на валиках творів. Однак деколи на кришці та футлярі подано різні дані: наприклад, не співпадають вказана на кришці назва та вписані Ю. Сливинським на футлярі сторінки друку твору у збірнику [8; 9]. Вочевидь, за багато років валики могли перекласти в інші картонні футляри, так само переставленими могли бути і кришки. Тож у випадку, коли верифікація назви записаного наразі проблематична, вона позначена курсивом і знаками запитання (наприклад: „Про удову (???)”). Окрім того, у виносці подається відповідне пояснення.

У наступній, четвертій колонці зазначено номер фрагменту думи (номер валика). Поряд у дужках додаються відомості про можливу кількість валиків, на яких могла бути рекордована та чи інша дума – „2 (3)”. Якщо ж збирач записав лише уривок думи, стоїть позначка – „1 в.”.

У п'ятій колонці – „Стан” – характеризується стан збереженості валика.

У шостій колонці – „Сторінки в збірнику Ф. Колесси” – вписано сторінки публікацій дум, пісень та інструментальних творів у збірнику „Мелодії українських народних дум”: спочатку – в оригінальному виданні 1910 та 1913 років [8] (римськими цифрами позначено номер тому, арабськими – сторінки), а через кому – у перевиданні 1969 року [9].

Остання, сьома колонка каталогу – „Примітки” – відведена для різних коментарів, які залишили на картонних коробках збирачі.

Отож, інформація, викладена в каталозі, є першою спробою оприлюднити відомості про унікальну колекцію фонографічних валиків, згромаджену під час історичної акції української інтелігенції задля збереження мелодій українських дум. Пропоновані матеріали покликані бодай частково заповнити цю прогалину та стати кроком до створення повного каталогу збережених фонографічних циліндрів, призбираних учасниками проекту. Разом з тим, відомості, зареєстровані в каталозі, вимагатимуть ще додаткового клопіткого вивірення та скрупульозного допрацювання. Остаточного ж пересвідчитися, що насправді записано на фонографічних валиках можна буде тільки після їх цифрового копіювання, у чому, треба надіятися, допоможуть колеги з Інституту проблем реєстрації інформації НАН України, які запропонували та на практиці успішно застосовують принципово новий підхід до зчитування інформації з валиків за допомогою методу лазерної інтерферометрії [10; 11; 12]. Тож максимально повно зібрати воедино усі фрагменти та відновити цілісне звучання рекордованих творів – одне із важливіших завдань на майбутнє.

Умовні скорочення

г. – центр губернії	с. – село
п. – центр повіту	сл. – слобода
м. – місто	х. – хутір

Виконавець, місце та час запису	Твір		№	Валик		Сторінки в збірнику Ф. Колесси	Примітки
	№	Назва		№	Стан		
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7	
Олександр Бородай¹							
Гнат Гончаренко сл. Ріпки, п. Харків, г. Харків; 1904		Козачок „Полянка”			ІІ дод. 31-32, 537-538		
Філарет Колеса							
Михайло (І)	1.2.	Про піхотинця	2 (9)	цілий, зашвів	І. 3-6, 107-110		
Кравченко	1.3.	Про піхотинця	3 (9)	цілий, чистий	І. 6-8, 110-112		
с. Великі Сорочинці,	1.6.	Про піхотинця	6 (9)	цілий, чистий	І. 14-16, 118-120		
п. Миргород,	1.7.	Про піхотинця	7 (9)	цілий, чистий	І. 16-19, 120-123		
г. Полтава;	1.8.	Про піхотинця	8 (9)	цілий, чистий	І. 19-22, 120-123		
літо 1908	3.1.	Про самарських братів	1 (3)	цілий, чистий, надщерблений	І. 35-38, 139-142		
	3.2.	Про самарських братів	2 (3)	цілий, чистий	І. 38-41, 142-145		
	3.3.	Про самарських братів	3 (3)	розбитий	І. 41-44, 145-148		
	6.1.	Про удову	1 в.	цілий, зашвів	І. 47-50, 151-154 ²		
		Про дівку-бранку	1 в.	цілий, зашвів	І. дод. 1-4, 291-294 ³		

¹ Автора запису встановлено на підставі інформації зі збірника Ф. Колесси [8, т. ІІ, дод. с. 31; 9, с. 537].

² Ю. Сливинський на коробці валика не зазначив сторінок, але в збірці твір з такою назвою: „Дума ‘Про удову’ (почагок)” опублікований на цих сторінках [8, т. І, с. 47-50; 9, с. 151-154].

³ На коробці валика не зазначено, хто був автором цього запису. В опублікованих транскрипціях сказано, що частина пісні була транскрибована з валика Ф. Колесси, а починаючи від восьмого строфи – з валика О. Сластьона [8, т. І, дод. с. 1-4; 9, с. 291-294]. Прослуханий запис ідентичний транскрипції з валика Ф. Колесси.

<i>I</i>	2	3	4	5	6	7
Явлоха	3.1.	Про удову	1 (2)	цілий, чистий	І. 117-120, 221-224	
Пилипенко (ІІІ) х. Орликівщина, п. Хорол, г. Полтава; літо 1908	3.2.	Про удову ¹	2 (2)	дуже тріснутий	І. 120-121, 224-225	
Антін Скоба (V) с. Богачка, п. Хорол, г. Полтава; літо 1908	1.1.	Про піхотинця	1 (3)	цілий, чистий	І. 138-141, 242-245	„as-moll”
	1.2.	Про піхотинця	2 (3)	цілий, зашвів	І. 141-143, 245-247	
	1.3.	Про піхотинця	3 (3)	тріснутий	І. 143-146, 247-250	
	2.	Про удову	5	цілий, надщерблений	І. 132-135, 236-239	
Микола	1.4.	Про піхотинця	4 (6)	цілий, зашвів	ІІ. 26-28, 346-348	
Дубина (VІІ) с. Решетилівка, п. Полтава, г. Полтава; літо 1908	1.5.	Про піхотинця	5 (6)	цілий, чистий	ІІ. 28-30, 348-350	
	2.1.	Про удову	1 (2)	цілий, зашвів	ІІ. 36-38, 356-358	
	2.2.	Про удову	2 (2)	цілий, трохи зашвів	ІІ. 38-40, 358-360	
Опанас Сластьон (VІІІ) м. Миргород, п. Миргород, г. Полтава; літо 1908	2.	Плач невольників ²	2 (3)	цілий, чистий	ІІ. 44-48, 364-368	
	3.	Плач невольників ²	3 (3)	цілий, чистий	ІІ. 48-50, 368-370	

¹ На коробці валика назва твору не зазначена. Вона встановлена за номером валика, проставленим Ф. Колесою, і сторінками його опублікованих транскрипцій, виписаними Ю. Сливинським на коробці валика [8, т. І, с. 120-121; 9, с. 224-225].

² На коробці валика назва твору не зазначена. Вона встановлена за номером валика, проставленим Ф. Колесою, і сторінками його опублікованих транскрипцій, виписаними Ю. Сливинським на коробці валика [8, т. ІІ, с. 48-50; 9, с. 368-370].

1	2	3	4	5	6	7
Опанас Сластьон						
Михайло Кравченко (I) с. Великі Сорочинці, п. Миргород, г. Полтава; осінь 1909		Плач невольників, початок, бо № 1 зіпсовано; № 4 Про Саву Чалого	0 (3)	цілий, дряпнугий	I. 74-75, 178-179; I. дод. 8-9, 298-299	
	5.2.	Плач невольників	2 (3)	цілий, зацвів	I. 77-80, 181-184	
	7.1.	Про удову	1 (8)	цілий, надщерблений	I. 51-54, 155-158	
	7.2.	Про удову	2 (8)	цілий, чистий	I. 54-57, 158-161	
	7.5.	Про удову	5 (8)	цілий, зацвів	I. 64-67, 168-171	
	7.6.	Про удову	6 (8)	цілий, зацвів	I. 67-69, 171-173	
	7.8. ¹	Про удову	8 (8)	розбитий	I. 73-74 і дод. 3-5, 177-178, і 293-295	
		Про удову	1 в.	цілий, чистий	II. 168-173, 473-478	
Іван Кучеренко м. Мурахва, п. Богодухів, г. Харків; 1910		Про смерть козака-бандуриста	1 в.	тріснутий, чистий	II. 173-176, 478-481	
		Про сестру і брата ²	1 в.	цілий, чистий		

¹ Валик був переданий до Музею Філарета Колесси Львівського музично-педагогічного училища ім. Ф. Колесси. Сьогодні валик знаходиться у Музеї кафедри музичного мистецтва (правонаступниці училища) Львівського національного університету ім. Івана Франка.

² Валик переданий до Музею академіка Філарета Колесси у с. Ходовичі (Стрийського району Львівської області), де експонується й сьогодні.

1	2	3	4	5	6	7
Опанас Сластьон						
Опанас Сластьон м. Миргород; п. Миргород, г. Полтава; 1910	2.1.	Про удову	1 (2)	цілий, надщерблений	II. 50-54, 370-374	
	8.1	Про піхотинця	1 в.	розбитий	I. 88-91, 192-195	
		Про піхотинця	1 в.	цілий, зацвів	I. 99-101, 203-205	
Кравченко (II) с. Шахворостівка, п. Миргород, г. Полтава;	9.	<i>Про удову; вар. I</i> (???) ²	1 в.	цілий, трохи зацвів		
	Остан Калний с. Великі Сорочинці, п. Миргород, г. Полтава; 8. 10. 1908	Про удову	1 в.	цілий, чистий		

¹ На коробиці валика назва твору не зазначена. Вона встановлена за сторінками опублікованих колективних транскрипцій, виписаними Ю. Сливинським на коробиці валика [8, т. I, с. 88-91; 9, с. 192-195].

² На кришці та футлярі вказана різна інформація про запис на валику. На кришці зазначено, що на валику міститься дума „Про удову” у виконанні П. Кравченка – варіант, який, за дослідженням Ю. Сливинського, не увійшов до видання [8; 9]. Вписані ж на футлярі Ю. Сливинським сторінки опублікованих колективних транскрипцій вказують, що тут може бути також дума „Про піхотинця” (4-й валик) у виконанні М. Кравченка [8, т. I, с. 8-11; 9, с. 112-115]. Дізнається, що насправді зафіксовано на валику можна буде хіба після оцифрування фонографічного запису, тим більше, що збереглася зроблена Ю. Сливинським магніфонна копія думи „Про удову” у виконанні П. Кравченка.

1	2	3	4	5	6	7
Степан Пасюга [с. Велика Писарівка] ¹ , п. Богодухів, г. Харків; 1909 ²	Про сестру і брата	1 в.	тріснутий, чистий	П. 157-162, 462-467		
	Про удлову	1 в.	цілий, надшерблений	П. 151-156, 456-461		
	Про Марусю Богуславку	1 в.	розбитий	П. 145-151, 450-456		
	Пісня про смерть козака ³	1 в.	цілий, чистий	П. дод. 12-14, 518-520		
Петро Древиченко с. Каменне, п. Харків, г. Харків 1910	<i>Про удою</i> ⁴	1 в.	цілий, трохи зацвів	П. дод. 15-16, 521-522		
	Про Олексія Поповича	1 в.	розбитий	П. 177-179, 482-484		

¹ Назву населеного пункту встановлено за кн.: [7, с. 37].

² На коробках усіх чотирьох валиків указано 1909 рік запису. У своєму збірнику Ф. Колеса подав різні дати фонографування: рік запису пісні – 1909 [8, т. II, с. 12; 9, с. 518], а дум – 1910 [8, т. II, с. 162; 9, с. 467]. Опанас Сластьон фіксував репертуар С. Пасюги і в 1909, і в 1910 роках. Зокрема в Наукових архівних фондах рукописів та фонозаписів ІМФЕ зберігаються валики, записані збирачем в 1910 року. Оскільки даний каталог покликаний зареєструвати наявні валики, то в ньому подається датування, зазначене на коробках.

³ Валик був переданий до Музею академіка Філарета Колесси у с. Ходовичі (Стрийського району Львівської області), де експонується й сьогодні.

⁴ На кришці та футлярі коробки вказана різна інформація про запис на валику. На кришці зазначено, що на валику є дума „Продову” у виконанні П. Древиченка. Виписані ж на футлярі Ю. Сливинським сторінки опублікованих колесівських транскрипцій вказують, що тут може бути також пісня „Нема в світі правди” у записі Лесі Українки та К. Квітки від Гната Гончаренка [8, т. II, дод., с. 15-16; 9, с. 521-522]. Дізнатися, що насправді зафіксовано на валику можна буде хіба після оцифрування фонографічного запису, тим більше, що збереглися зроблені Ю. Сливинським магнітофонні копії обидвох творів.

1	2	3	4	5	6	7
Леся Українка та Климент Кайтка						
Гнат Гончаренко сл. Ріпки, п. Харків, г. Харків; осінь 1909	1.	Про Олексія Поповича	1 (3)	цілий	П. 96-103, 416-423	„початок до слів ‘Почему ж ти’”, „без аком- пан[іменту]”
	2.	Про Олексія Поповича	2 (3)	цілий, зацвів	П. 103-109, 423-429	„...ти від нас гріхів більше маш... за рідного отца почитати”; „без акомпана- н[іменту]”
	3.	Про Олексія Поповича	3 (3)	цілий	(П. 109-114, 429-434)	„старшого брата за рідного отца почитати ... на многая літа” „кінець”, „без акомпаніменту”
	4. ¹	Про Олексія Поповича	1 (3)	цілий, зацвів	(П. 115-125, 435-440)	„початок” „з акомпаніментом бандури”
	5.	Про Олексія Поповича	2 (3)	цілий, зацвів	(П. 125-134, 440-444)	„продовження” „з бандурою”

¹ Валик переданий до Переяслав-Хмельницького державного історико-культурного заповідника (сьогодні Національного історико-культурного заповідника „Переяслав”, м. Переяслав-Хмельницький Київської області).

1	2	3	4	5	6	7
6.	Про Олексія Поповича	3 (3)	розбитий	(Ш. 134-144, 444-449)	„аккомпанімент”	
7.	Про удову	1 (4)	цілий, зацвів	(Ш. 66-70, 386-390)	„початок з кобзою”	
8.	Про удову	2 (4)	тріснутий	(Ш. 70-74, 390-394)	„продовження”	
9.	Про удову	3 (4)	цілий, зацвів	(Ш. 74-80, 394-400)	„продовження”	
10.	а) проба валка б) Про удову Дудочка (козачок)	4 (4)	тріснутий	(Ш. 81-83, 401-403) (Ш. дод. 24-25, 530-531)	„кінець”	
11.	Танці а) Метелиця б) Саврадим в) Чоботія		цілий, чистий	(Ш. дод. 33-34, 539-340) (Ш. дод. 35, 541) (Ш. дод. 37-39, 543-545)	„виконувалось в ге-міп”	
12.	Козачок		розбитий	(Ш. дод. 25-28, 531-534)		
13.	І. Попада ІІ. Горлиця (танець)		цілий, зацвів	(Ш. дод. 16-21, 522-527) (Ш. дод. 22-23, 528-529)		
14.	Про сестру і брата	1 (3)	цілий, зацвів	(Ш. 83-88, 403-408)	„початок”	
15.	Про сестру і брата	2 (3)	розбитий	(Ш. 88-94, 408-414)	„середина”	
16.	а) Про сестру і брата б) Дудочка (козачок)	3 (3)	цілий, зацвів	(Ш. 94-95, 414-415)	„кінець”	

1	2	3	4	5	6	7
17. ¹	а) Молодичка (козачок) б) Молодичка перва		цілий	(Ш. дод. 36-37, 542-544) Ш. дод. 39-40, 545-546)	„повторка”	
18.	а) Козачок (той самий, що під № 12) (шматок) б) Козачок № 2		розбитий			

¹⁵ Валик, переданий до Музею академіка Філарета Колесси у с. Ходовичі, експонується сьогодні у краєзнавчому музеї „Верховина” в м. Стрий (Львівська область).

1. Акт надходження експонатів до музею // Архів академіка Філарета Колесси (Львів).
2. Акт прийому // Архів академіка Філарета Колесси (Львів).
3. Довгалюк І. До історії експедиції Філарета Колесси на Наддніпрянську Україну / Ірина Довгалюк // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Львів, 2009. – Вип. 47. – С. 5-27.
4. Довгалюк І. Причинки до історії проекту фонографування дум / Ірина Довгалюк // Етномузика : збірка статей та матеріалів на честь 100-ї річниці експедиції для фонографування дум. – Львів, 2008. – Ч. 5. – (Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка, вип. 22). – С. 9-26.
5. Довіреність // Архів академіка Філарета Колесси (Львів).
6. Дума „Про сестру і брата” у виконанні Петра Древиченка / Запис Опанаса Сластьона, транскрипція Юрія Сливинського, загальна редакція й тактування Богдана Луканюка // Етномузика. – Львів, 2008. – Ч. 5. – С. 67-68. – (Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка, вип. 22).
7. Кирдан Б. Народні співці-музиканти на Україні / Борис Кирдан, Андрій Омельченко. – Київ, 1980.
8. Колесса Ф. Мелодії українських народних дум / Філарет Колесса. – Львів, 1910. – Серія І. – (Матеріали до української етнології ЕК НТШ. – Т. XIII) ; 1913. – Серія II. – (Матеріали до української етнології ЕК НТШ. – Т. XIV). *Див. також* : Етномузика. – Львів, 2008. – Ч. 4. – Компакт-диск (CD). – (Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка, вип. 21).
9. Колесса Ф. Мелодії українських народних дум / Філарет Колесса. – Київ, 1969.
10. Косяк І. Відновлення та реконструкція звукового сигналу в фонограмах раритетних носіїв запису / Ігор Косяк // Реєстрація, зберігання і обробка даних. – 2005. – Т. 7. – № 1. – С. 122-129.
11. Петров В. Цифрова оптико-електронна система відтворення звуку з фонографічних циліндрів Едісона / Вячеслав Петров, Андрій Крючин, Семен Шанойло, Ігор Косяк // Усна епіка : етнічні традиції та виконавство. – Київ, 1997. – Ч. II. – С. 44-51.
12. Петров В. Сохранение и введение в научный оборот раритетных музыкальных коллекций / Вячеслав Петров, Андрей Крючин, Семён Шанойло, Игорь Косяк, Людмила Егупова // Культурное наследие для всех: новые технологии в музеях, галереях, библиотеках, архивах : материалы конференции EVA2001. – Москва, 2001. – С. 971-973.
13. Фонд 35 // Наукові архівні фонди рукописів та фонозаписів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України.

Ирина Довгалюк. Фонографические валики в архиве Филарета Колессы.

В частном архиве академика Ф. Колессы (г. Львов) имеется коллекция 58 фонографических валиков, на которых зафиксированы репертуар кобзарей и лирников, записанные в 1904-1910 годах как самим Ф. Колессой, так и Олександром Бородаем, Опанасом Сластьоном, Лесей Украинкой и Климентом Квиткой. Предлагаемый каталог этой коллекции включает данные об авторах записей, исполнителях, количестве сохраненных валиков, их состоянии и т. п. Его предваряет небольшое предисловие, призванное помочь сориентироваться в изложенных материалах.

Ключевые слова: частный архив академика Филарета Колессы, фонографические валики, звукозаписи 1904 – 1910 годов, кобзарь, лирник, репертуар дум и песен.

Iryna Dovhalyuk. The phonographic cylinders in the private archives of Filaret Kolessa.

The private archives of academic Filaret Kolessa (Lviv) contains a collection of 58 phonographic cylinders, on which are recorded repertoire of kobzars and lyrists. Made between 1904 – 1910, F. Kolessa recorded as well as Oleksandr Boroday, Opanas Slastion, Lesia Ukrainka and Klyment Kvitka. The proposed catalog of this cylinder collection contains information about the author of records, artists, the quantity of saved cylinders, their condition and so on. It is preceded by a small preamble, called to help navigate the shared materials.

Key words: private archives of Academic Filaret Kolessa, phonographic cylinders, phonographic recordings 1904-1910, kobzar, lirnyk (lyrist), repertoire of dumpy and folk songs.